

Dr hab. prof. ndzw. Elżbieta Wasyłyk
Akademia Sztuki w Szczecinie
Wydział Sztuk Wizualnych

Trzcianka, 6 listopada 2018 r.

adres do korespondencji:
64-989 Trzcianka, ul. Lipowa 7
tel.: 501 650 406

OPINIA
dotycząca wniosku Rady Wydziału Malarstwa i Rysunku
Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu
o nadanie Pani magister **Joannie Tokarczyk-Żmurkow**
stopnia doktora
w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne

sporządzona na prośbę Wydziału Malarstwa i Rysunku Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu

I. Dane personalne i kariera zawodowa

Urodzona w 1981 r. w Szczecinie. W latach 2001-2006 studiowała filologię polską ze specjalnością dziennikarską na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Absolwentka kierunku grafika użytkowa w Wyższej Szkole Sztuki Użytkowej w Szczecinie (obecnie Akademia Sztuki w Szczecinie). Stypendystka programu Socrates – Erasmus w roku 2006 na Wydziale Sztuk Pięknych Universidade de Lisboa. Laureatka Stypendium Artystycznego Miasta Szczecina w roku 2007. W tym samym roku obroniła z wynikiem celującym pracę magisterską w Pracowni Projektowania Plakatu i Ilustracji prof. Grzegorza Marszałka. Autorka tekstów z dziedziny sztuk wizualnych. Uczestniczka wystaw z dziedziny malarstwa, rysunku, fotografii, grafiki – w Polsce i zagranicą. Asystentka w Katedrze Sztuk Wizualnych na Wydziale Budownictwa i Architektury Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie oraz doktorantka na Wydziale Malarstwa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. W 2009 odbyła kurs w zakresie przygotowania pedagogicznego w Katedrze Ekonomii Menedżerskiej i Inżynierskiej, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie i zakończyła go dyplomem z wynikiem bardzo dobrym. W roku 2010 prowadziła wykłady w Studium Kultury Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie pt. „Sztuka szczecińska XIX wieku” dla studentów Wydziału Budownictwa i Architektury oraz Wydziału Inżynierii Mechanicznej i Mechatroniki w ramach programu „Szczecin w sztuce”.

II. Praca dydaktyczna

Joanna Tokarczyk-Żmurko pracuje w Katedrze Rysunku Malarstwa i Rzeźby Wydziału Budownictwa i Architektury Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie jako asystentka od października 2008 roku. Uczestniczy w zajęciach dwóch pracowni rysunku: profesora nadzw. Ryszarda Korżanowskiego oraz dr hab. Zbigniewa Taszyckiego; na kierunkach architektura i wzornictwo. Od roku 2011 bierze udział w zajęciach pracowni malarstwa starszego wykładowcy Jana Szewczyka i prowadzi samodzielne zajęcia z malarstwa na kierunkach architektura oraz wzornictwo. Jako asystentka angażuje się w kształtowanie programu dydaktycznego z rysunku i malarstwa dla architektów oraz wzorników. Współorganizuje przeglądy semestralne, opracowuje ćwiczenia wykonywane przez studentów, uczestniczy w prowadzeniu plenerów rysunkowych. Udziela korekt samodzielnie oraz z Profesorami, bierze udział w ocenianiu prac.

Od roku 2009 współprowadzi wraz z dr inż. architekt Agnieszką Rek – Lipczyńską Studenckie Koło Naukowe Rysunku „Disegno”, w ramach działań którego organizowane były warsztaty i wystawy z dziedziny grafiki, rysunku, malarstwa; plastyczne akcje w przestrzeni i plenery. Angażuje się w działalność organizacyjną na uczelni. W roku 2012 uczestniczyła w pracach Komisji Akredytacyjnej dla kierunku architektura. Również w roku 2012 przygotowała materiały graficzne na Zjazd Dziekanów Kierunku Budownictwo. Poza uczelnią prowadzi indywidualne zajęcia malarskie oraz plenery dla młodzieży i dorosłych – m. in. w Studiu Promocji Sztuki „Artyz” oraz w Szkole Sztuk Użytkowych „Ars Atelier” w Szczecinie. Zajęcia dla kandydatów na studia plastyczne realizuje według własnego programu z rysunku i malarstwa.

III. Praca twórcza

Przed przewodem doktorskim tj. do 2013 roku mgr Joanna Tokarczyk - Żmurkow miała 5 wystaw indywidualnych i brała udział w 7- u wystawach zbiorowych. Uczestniczyła w plenerach i sympozjach naukowych. Pracuje twórczo w obrębie malarstwa, grafiki projektowej i teorii sztuki. Prowadzi wykłady popularyzujące sztukę i pisze teksty krytyczne, które publikowane są w katalogach i czasopismach takich jak: dwumiesięcznik kulturalny „Pogranicza”, Artluk i Arleon.

Ta zbieżność talentów: plastycznego, filologicznego i pedagogicznego zaowocowała obecnie obszerną dokumentacją postępowania doktorskiego. Już od czasu studiów Pani Joanna Tokarczyk – Żmurkow eksperymentuje z formą i światłem. Cykle rysunków zatytułowane *Rysunki organiczne* z 2007 roku, prace malarskie takie jak *Dom*, *Narodziny księżycy* oraz *Światy i zaświaty* są tego interesującym przykładem. Wybrzmiewa w nich również głęboko humanistyczna, filozoficzna koncepcja tematyczna dzieł. Poszukiwania artystyczne Artystki w zakresie malarstwa współbrzmia z charakterem i poszukiwaniami sztuki współczesnej oraz w interesujący sposób rozbudowują ją w warstwie metafizycznej, a nawet mistycznej. *Prococtwo* – obiekt przestrzenny z 2012 roku wykonany w technice mieszanej, w którym części: pozioma rozłożona na podłodze i pionowa zbudowane ze sklejk, plexiglasu pokrytego akrylem i drukiem na pcv oświetlona wewnętrznym światłem ledowym, koresponduje z ogólnymi założeniami formalnymi tegorocznego wydarzenia multimedialnego w Atelier des Lumières w Paryżu (2018 rok), opartego na twórczości Klimta, Schiele'go i Hundertwasser'a, w którym animacja rozgrywa się na wszystkich powierzchniach wertykalnych oraz na podłodze industrialnej przestrzeni.

IV. Rozprawa doktorska

A. Warstwa artystyczna

Praca doktorska mgr Joanny Tokarczyk- Żmurkow pt. *Relacja światła i materii jako środek kreowania obrazu wielowymiarowego*, zrealizowana pod kierunkiem Prof. ndzw. UAP dr hab. Tomasza Bukowskiego, dotyczy budowania przestrzennej formy malarskiej opartej na relacji pomiędzy materią a wewnętrznym światłem. Składają się na nią dwa cykle obrazów i obiektów tj.: *We wnętrzu obrazu*, *Obrazy otwarte* oraz praca teoretyczna. Warstwę artystyczną rozprawy stanowi malarstwo wielowymiarowe – zrealizowane w przestrzeni, z udziałem rozmaitych materii takich jak: tworzywo transparentne, nietransparentne, relief, asamblaż, powierzchnia lustrzana, ażurowa i światło. Poprzez taką koncepcję Doktorantka ukazała indywidualne doświadczenia poznawcze, wynikające z obserwacji działania światła w rozmaitych przestrzeniach oraz stworzyła takie formy malarskie, które wymuszając wielostronny ich ogląd, uaktywniają mobilność poznawczą odbiorcy potęgując subiektywny odbiór wewnętrznej dynamiki każdej z nich. W dobie różnorodności i względności wartości malarskich, wpływu plakatowego

traktowania koloru bądź pozostawiania go nonszalancko na etapie podmalówki, Artystka stworzyła wielowymiarową, otwartą formę malarską wynikającą ze świadomego obcowania z żywiołami zmysłów w przestrzeni twórczego intelektu. Stworzyła dzieło otwarte i jednocześnie bardzo osobiste, liryczne.

1). Płaszczyzny wielowymiarowych obiektów pokryła kolorem i wydatną fakturą, co sprawiło, że już w obrębie jednej powierzchni uzyskała wyrazistą strukturę malarską, a dzięki zwielokrotnieniu płaszczyzn, wzmocniła efekt przestrzenny malarskości, którą rozumie jako „kreacyjną cechę wyrażania oraz odkrywczą cechę postrzegania”. Poprzez indywidualny i selektywny akt percepcji oraz przetwarzanie intelektualne wrażeń i wiązanie ich w podmiotowy obraz świata, stworzyła obiekty malarskie będące strukturalną zależnością sfer: wizualnej, mentalnej oraz intelektualnej, które projektują malarskość jako zjawisko żywe, zmienne i ambiwalentne. Przy świadomości sztuki jako dynamicznego układu: metaforyzacji widzenia, myślenia i wyobraźni, czego konsekwencją jest obraz otwarty jako rzeczywistość ciągłego stawania się zjawisk, stworzyła cykl obiektów malarskich będących wydarzeniami - procesami poznawczymi.

Cechą tego wielowymiarowego malarstwa jest zmienność zależna od punktu obserwacji i płynna, fabularna dynamika rzeczywistej - wielowarstwowej oraz iluzorycznej głębi. Poprzez nie Artystka uzyskała „złożoną sferę wewnętrzną prac”, która dla piszącej tę recenzję, stanowi dodatkową wartość znaczeniową.

Historia malarstwa polskiego cieszy się, bogatą spuścizną pozostawioną przez Kapistów, wielu kolorystów polskich i malarzy dla których substancja farby była i jest tak samo ważna jak kolor. Wiadomo, że kolor jest światłem, a dodatkowo poprzez fakt substancjalności jest mikrostrukturą w obrazie, a zatem mikro-przestrzenią wpływającą na odbiór malarskości. Odnoszę wrażenie, że ta niezwykle tajemnicza warstwa każdego obrazu, znalazła w realizacjach Joanny Tokarczyk- Żmurkow analizę swojej zjawiskowości. Artystka prowadząc eksperyment poznawczy związany z konstrukcją przestrzenną, otwartą, wielowymiarową i interaktywną, stworzyła jednocześnie model fizycznej tkanki malarskiej, fizyczny model jej złożonej sfery wewnętrznej. Każda z Jej realizacji ukazuje wewnętrzną logikę struktury malarskiej w ogóle. Jest modelem przedstawiającym morfologię koloru

i waloru. (Nie dotyczy on jednak malarstwa o płasko rozmalowanej i monochromatycznej warstwie farby). Ta dodatkową wartość znaczeniową – fizyczny, przestrzenny model anatomii malarskości w obrazie; model struktury morfologii koloru i waloru w nim może być cenny dla teorii malarstwa.

2). Pani Joanna Tokarczyk – Żmurkow wykreowała formę, jako sytuację umożliwiającą tworzenie struktury artystycznej pomiędzy tym co widzialne i tym co subiektywne. W myśl definicji dzieła otwartego wg Umberto Eco, stworzyła malarskie obiekty jako „propozycję pola możliwości interpretacyjnych”. Owo pole możliwości zasługuje na komentarz tym bardziej, że wymyka się ono schematom: powielania i przypadkowości, które mogą pojawić się w tego typu założeniach. Pole możliwości jakie wykreowała Artystka wynika ze świadomie użytej twórczej władzy. W Jej malarstwo wielowymiarowe nikt fizycznie nie ingeruje; zatem nie snuje ewentualnego fizyczno - wizualnego chaosu przypadków. Pomimo to, wyzwala ono wiele czynności interpretacyjnych wynikających z fizycznej mobilności i subiektywnej dynamiki odbiorcy. Artystka stworzyła takie pole możliwości interpretacyjnych, poprzez które dyskretnie panuje jako kreator absolutny i jednocześnie ceniący wolność interpretacyjną odbiorcy. Zapropionowała otwartość, która zachęca do podmiotowej kreatywności, której efektem może być subiektywne doznanie jako wewnętrzne, intuicyjne rozumienie rozległych znaczeń wizualno – iteligibilnych zawartych w dziele. To intuicyjne rozumienie umożliwia rozczytanie dzieła, nie tylko w warstwie estetycznej ale w warstwie znaczeniowej i intencjonalnej, a tym samym może umożliwić wprowadzenie odbiorcy w stan uwalniający. Wyzwolenie poprzez kształt formy, formę światła; wejście w kontemplacyjny stan poprzez sztukę mieści się w stwierdzeniu Dostojewskiego, że piękno zbawi świat.

B. Warstwa teoretyczna

Wizualna realizacja pracy doktorskiej Pani Joanny Tokarczyk – Żmurkow jest zrównoważona pracą teoretyczną, w której Autorka ukazuje nie tylko rodowód swojej postawy twórczej, ale również kierunki i możliwości swojej aktywności intelektualnej w dziedzinie sztuk wizualnych. Treść rozprawy odnosi się do wymiaru semantycznego obrazów i obiektów wielowymiarowych. W pracy teoretycznej Doktorantka omówiła działalność artystów ważnych dla rozwoju idei malarstwa wielowymiarowego, takich jak: Jan Chwałczyk,

Włodzimierz Borowski, Władysław Hasior, Frank Stella, Niki de Saint Phalle, Tadeusz Kantor. Powołując się na teoretyczne osiągnięcia Umberto Eco, Rolanda Barthesa i artystyczne Katarzyny Kobro, Artystka podjęła problem obrazu otwartego i malarskości oraz wytłumaczy ich znaczenia. Odkrycia Katarzyny Kobro dotyczące działań kolorem na formach przestrzennych poszerzyła o problematykę obiektu malarskiego jako projektora wysyłającego odbicia na zewnątrz.

Artystyczna i teoretyczna praca doktorska Joanny Tokarczyk - Żmurkow jest interesującym dyskursem wizualno-teoretycznym, który może prowadzić jedynie twórca o zdecydowanej osobowości artystycznej skryzalizowanym intelekcie i erudycji. Taką właśnie twórczynią jest Pani Joanna Tokarczyk - Żmurkow.

V. Konkluzja

Po analizie dokumentacji postępowania, poznawszy liczne dokumenty wielowartościowej aktywności artystycznej, teoretycznej, dydaktycznej i organizacyjnej Doktorantki oraz wysoko ceniąc poziom pracy doktorskiej uznaję wniosek Rady Wydziału Malarstwa i Rysunku Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu o nadanie stopnia doktora sztuki Pani mgr Joannie Tokarczyk - Żmurkow za całkowicie uzasadniony.

Elżbieta Łany 13K